

▲ Gerard Korthals (Natuurvereniging De Groene Venen), Robert Vermeulen (Veenwind), student Remy den Hartog en landschapsarchitect Ben Kuipers (v.l.n.r.) komen hiernaast aan het woord over hoe de energietransitie in De Ronde Venen vorm moet krijgen.

Op zoek naar nieuwe energie in De Ronde Venen

Er is nog geen besluit genomen, maar de stellingen zijn al betrokken. Windmolens, grote velden met zonnepanelen; de gemeente heeft de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn. En iedereen vindt daar wat van. Maar waar leidt dat toe? In zijn jaren '70 doorzonwoning in Abcoude tracht freelance journalist Jeroen Dirks de zaken te doorgronden. Hij sprak ook met vier van de hoofdrolspelers, voor- en tegenstanders, over hun standpunten.

TEKST JEROEN DIRKS – FOTO'S ARTHUR VAN DER KOOLJ

Afgelopen maandag was er nog een informatieavond over windmolens en zonnevelden. Noodgedwongen online. Maar hij was er wel, die avond. Ondanks corona gaat de gemeente gestaag door met z'n plannen om De Ronde Venen klimaatneutraal te maken. En dat is goed nieuws. Want, zo lijkt me, hoe eerder we van vervuilende brandstoffen als olie en gas af zijn, des te beter. Maar hoe voortvarend de gemeente het ook aanpakt, makkelijk is het niet. Eerst maar even die ambitie: want willen 'we' in het jaar 2040 (tien jaar eerder dan de rest van Nederland) klimaatneutraal zijn, dan moet er voor die tijd een compleet nieuwe energievoorziening uit de grond worden gestampt...Je moet het niet alleen milieuvriendelijk opwekken, maar ook nog op een goede manier verspreiden

De Ronde Venen zet daarbij volledig in op de plaatsing van windmolens en de aanleg van velden met zonnepanelen. Dat is aan de ene kant begrijpelijk, want de techniek is bewezen, het rendement (de opbrengst) neemt snel toe en het wordt ook steeds betaalbaar. Aan de andere kant is het weinig verrassend. Je hoort bijvoorbeeld steeds vaker dat waterstof óók een milieuvriendelijke oplossing kan zijn: je maakt van water een brandbaar gas door er elektriciteit doorheen te voeren. Als je dat nou in een hoekje van de Vinkeveense Plassen doet...

Vliegveiligheid

Maar goed, windmolens en zonnevelden dus. Waarbij je dan direct de vraag moet stellen wáár je die bouwt. Neem die windmolens. Een groot deel van de Ronde Venen ligt 'onder' het start- en landingsgebied van Schiphol. Vanwege de vliegveiligheid is de luchthaven tegen de bouw van (hoge) windmolens ten westen van de snelweg A2. De gemeente heeft contact opgenomen en onderzoekt nu, samen met Schiphol, of er toch mogelijkheden zijn. In de Geinpolder, ten oosten van de A2, hebben ze het geduld niet om daarop te wachten. Langs de rivier denken ze dat alle windmolens die De Ronde Venen nodig heeft 'in het Gein' gebouwd gaan worden. En daar moeten ze niks van hebben. In een paar weken tijd werden Abcoude en omgeving volgehangen met banieren en spandoeken. Ook was er een veel getekende petitie. De boodschap: duurzaam, ja graag. Maar niet hier. Bouw ze maar op zee. Op zo'n moment kan de politiek niet achterblijven. Ronde Venen Belang lanceerde ook een petitie tégen de windmolens. GroenLinks/PvdA vond ook dat in het Geingebied geen windmolens mogen komen, hoewel ze daar nu weer anders over denken... Het is allemaal grof geschut, want, zoals gezegd, er is nog helemaal geen besluit genomen. Niet over de plek. Niet over de hoogte van de windmolens.

Jammer voor Veenwind

Het is ook een beetje jammer voor het werk van bewonerscoöperat-

tie Veenwind. Dat is een club van vriendelijke, soms nogal bezorgde bewoners uit de hele gemeente. Er zit geen politicus in. Het zijn gewone mensen met een missie. Ze vinden dat de klimaatverandering veel te snel gaat en willen de wereld beter achterlaten voor hun kinderen.

Het idee achter Veenwind is eenvoudig: als er windmolens (én zonnevelden) moeten komen, bouwen we ze zelf. Dan kunnen we in overleg met alle betrokkenen de plek bepalen. Houden we er iets aan over - en dat zou zomaar kunnen - dan stoppen we dat in een potje voor de inwoners.

Maar voor dat soort genuanceerde geluiden lijkt er nu nauwelijks aandacht. Zelfs bij de fysiotherapeut moest ik een groot protestbord opzij schuiven waarop stond dat hij tegen megawindturbines in de Geinpolder is. En daar blijft het niet bij. In Baambrugge maakt een groep bewoners zich zorgen over het plan van een boer om een zonneveld aan te leggen op zijn land. Natuurvereniging De Groene Venen vrees voor het bodemleven onder grote zonnepanelen.

Tegenstellingen overbrugbaar

Toch denk ik dat de tegenstellingen overbrugbaar zijn. Want, zoals gezegd, er is nog niets besloten. Bij de informatieavond afgelopen maandag ging het over 'gebiedskwaliteiten' als natuur, landschap en cultuurhistorische waarde. Dat klinkt wat officieel, maar als je weet wat mooi en lelijk is, kun je precies bepalen waar windmolens en zonnevelden goed passen. Daarbij moet je gebieden die in het start- en landingsgebied van Schiphol niet uitsluiten, zeker nu het daar een stuk stiller is.

Waarom niet bij elkaar?

Er tekent zich nog een ontwikkeling af: tot nu toe ging iedereen er van uit dat de zonnevelden compleet los van de windmolens gebouwd zouden worden. Maar waarom doe je het niet bij elkaar? Dat scheelt een hoop gegrav voor kabels en transformatoren en voorkomt dat er overal in de gemeente windmolens of zonnevelden komen. Bovendien stel je daarmee de o zo belangrijke energieopwekking op één of twee plekken in De Ronde Venen centraal. Als je met dat idee naar Schiphol stapt, zijn ze daar zeker bereid te luisteren, daar ben ik van overtuigd.

Als we dan toch aan het praten zijn, laten we dan ook een bezoekje brengen aan de buurgemeenten. In Stichtse Vecht onderzoeken ze de mogelijkheden voor een of meer windmolens op de grens met onze gemeente. Amsterdam en Weesp doen dat ook. Als die plannen doorgaan, staan er straks aan alle kanten windmolens die misschien nog wel meer invloed hebben op het landschap - op ons landschap - dan onze eigen plannen.

Dus ja, de standpunten lijken al bepaald. Maar het debat daarover moet nu beginnen.

Landschapsarchitect Ben Kuipers: 'Plaats die windmolens bij elkaar'

Ben Kuipers is landschapsarchitect in Delft. Voor hem is de 'impact' die windmolens en zonnevelden hebben op het landschap niet per se negatief. Kijk naar de rij windturbines langs de snelweg A6 in de Flevopolder. 'Een ballet van molens', vindt de architect. Mede daarom vindt hij de windmolens in groepen geclusterd moeten komen, in plaats van verspreid 'als hagelslag' over het landschap. Dan bespaar je ook op de dure aanleg van bekabeling van en naar de molens.

Wat is uw doel?

Mijn doel is om het landschap mooi te houden en waar dat kan mooier te maken door de energieopwekking te integreren. Doe het op de plekken waar het goed 'voegt'.

Wat doen jullie op dit moment?

We zijn betrokken bij windmolenplannen van de gemeenten Woerden en Oudewater. Die zouden best eens in een rij langs de snelweg A12 kunnen komen. Ja: je kunt ze niet niet zien. Maar als je kiest voor mooie, samenhangende structuren in het landschap kan het positief uitwerken. En ook aan hoogspanningsmasten zijn we gewend.

Wat gaan wij ervan merken?

Dit zijn processen waar veel mensen bij betrokken zijn. Mijn bijdrage is dat ik soms een duwtje links, soms een duwtje rechts geef. Dat er vooral voor samenhang wordt gekozen.

Wilt u water bij de wijn doen?

Je kunt zeggen: de een wil geen windmolens, de ander wil er honderd - dus bouwen we er 50. Maar dat is géén oplossing. De kunst is om terug te gaan naar de doelstelling: wat willen we bereiken? We zijn doordrongen van het feit dat we van olie en gas af moeten. Als je dat vindt, wat is dan haalbaar? Een mooi voorbeeld vind ik het programma Ruimte voor de rivier. De dijken moesten hoger, dat was lelijk. Totdat werd bedacht om 'achter' die dijken óók natuurgebieden aan te leggen. Bekijk het breder door opgaven te combineren. Zodat het opwekken van energie leidt tot meer of betere natuur, recreatie, waterbeheer en voedselproductie.

Student Remy den Hartog: 'Vechten voor wat je lief is'

Remy den Hartog (21) groeide op in een boerderij aan het Gein en is filosofiestudent. Hij raakte in 'shock' van de zichtbare droogte vorig jaar. "Ik heb me in klimaatverandering verdiept en schrok van hoe snel het gaat. Binnen tien jaar kan de samenleving ontwricht raken, vergelijkbaar met wat we nu meemaken met corona."

Wat is jouw doel?

Ik ben nog steeds filosofiestudent, maar volg nu bijvakken over duurzaamheid. Ik wil me mengen in het transitiedebat in De Ronde Venen. De discussie komt nu neer op het plaatsen van windmolens. Ik vind ze ook niet erg mooi, maar het is belangrijk dat we de waarde van het uitzicht op het landschap afwegen tegen de waarde van de toekomst van een generatie als de mijne.

Wat doe je op dit moment?

Ik probeer mijn ecologische voetafdruk te verkleinen. Ik eet weinig dierlijke producten, probeer groente en fruit in het seizoen te eten en heb me voorgenomen nooit meer te vliegen. Na contact met de Natuur- en Milieufederatie Utrecht hebben we een actiegroep van jongeren opgezet in de Ronde Venen - om te brainstormen over klimaatverandering en wat te doen.

Wat gaan we van jullie merken?

We hebben onlangs de eerste vergadering gehad. Vijftien bezorgde mensen van 18 tot 25 jaar. Het is een beetje vroeg, maar ik weet zeker dat we met toffe ideeën komen.

Wil je water bij de wijn doen?

In een debat heeft het iets moois dat iedereen zo gepassioneerd is. Voor- en tegenstanders: we willen allemaal klimaatneutraal zijn. Maar als je de beslissingen voor je uitschuift en zegt: we lossen het wel een keertje op met nog te ontwikkelen technieken... dan zet je de toekomst op het spel van mensen die je liefhebt. Dus nee, we moeten er nu voor de volle honderd procent voor gaan; vechten voor wat je lief is.

Robert Vermeulen (Veenwind): 'We jagen niet op locaties met maximale opbrengst'

Robert Vermeulen is voorzitter van Veenwind, een coöperatie die samen met zoveel mogelijk inwoners van De Ronde Venen windmolens en zonnevelden wil 'bouwen'.

Wat is jullie doel?

Wij willen graag helpen met de omschakeling naar hernieuwbare energie. De inwoners kunnen niet alleen méébepalen, maar straks ook méé profiteren van de opbrengst van windmolens en zonnevelden. Onze motivatie is dat we later onze kinderen recht in de ogen kunnen kijken; we laten zien wat we in deze periode hebben gedaan. Een coöperatie is daarvoor een mooie organisatie. Iedereen is welkom om lid te worden.

Wat doen jullie op dit moment?

We zoeken samen met de inwoners naar de beste gebieden voor windmolens en zonnevelden - we jagen dus niet op locaties waar de opbrengst maximaal is. We selecteren projectontwikkelaars op hun bereidheid goed samen te werken met de bewoners en Veenwind.

Wat gaan we van jullie merken?

Op een gegeven moment komen er op onze website plannen voor projecten. Dan kan iedereen meedenken in een gebiedsraad. Onder een onafhankelijke voorzitter en secretaris kunnen we samen nadenken over wat wel én niet mogelijk is in een gebied. Dat leidt tot een voorstel dat aan de gemeente wordt voorgelegd. Bij windmolens heeft dat een lange aanloop, kan het drie of vier jaar duren. Bij zonneprojecten is het misschien eind dit jaar al zo ver.

Wilt u water bij de wijn doen?

Wij zijn absoluut niet de partij die even zegt wat er moet gebeuren. Dat zou ook raar zijn voor een bewonerscoöperatie! We moeten wél omschakelen en dat kan ook. Net als dat voor corona geldt, is nu de hele energiewereld in beweging. Deskundigen werken aan een opslagmogelijkheid voor hernieuwbare energie. Misschien moeten wij beslissen om wind- en zonne-energie bij elkaar te realiseren: dan is de opslag gemakkelijker en ben je stroomzeker omdat ze aanvullend zijn.

Gerard Korthals (Natuurvereniging De Groene Venen): 'Wat gebeurt er als je de aarde vol legt met panelen?'

Gerard Korthals uit Vinkeveen is bioloog en voorzitter van Natuur- en milieuvereniging De Groene Venen, vereniging met ongeveer 250 leden. Hij vindt dat de gemeente té ambitieus is. Van grote velden met zonnepanelen moet hij niets hebben.

Wat is uw doel?

Duidelijk maken dat de gemeente te snel energieneutraal wil zijn. Klimaatbeleid vraagt een integrale aanpak op provinciaal, landelijk misschien wel op internationaal niveau. Waar leg je zonnevelden aan, waar windmolens? Dat bepaal je niet even snel lokaal.

Wat doen jullie op dit moment?

We zetten vraagtekens bij het plan om zonnevelden aan te leggen. Als bioloog zeg ik: de aarde draait op energie van de zon. Wat gebeurt er als je die aarde vol legt met zonnepanelen? Wat betekent dat voor het bodemleven, voor de biodiversiteit - zowel in de Vinkeveense plassen als op het land? Ja, ik weet dat er onderzoeken zijn waaruit blijkt dat de biodiversiteit juist toeneemt door zonnevelden. Maar als je goed kijkt, gaat het dan om panelen die liggen op gebieden waar aan intensieve grasteelt of landbouw is gedaan; daar leeft al bijna niets meer! Dan komt vanzelf uit zo'n onderzoek dat die zonnepanelen goed zijn.

Wat gaan we van jullie merken?

We praten mee als deskundige, ook bij de gemeente. Als het echt niet de goede kant op gaat, gaan we op de grote trom slaan.

Wilt u water bij de wijn doen?

De ambitie van de gemeente moet eerst met een factor 2 naar beneden. Dan is het misschien ook voldoende als je alle daken van bedrijfspanden in de Ronde Venen vol legt met zonnepanelen, al zegt de gemeente van niet. En: wij vinden windmolens een andere discussie dan zonnevelden. Natuurlijk geldt ook daar landschapsvervuiling. Maar we zijn er iets minder kritisch op. Ze zijn veel efficiënter dan zonnepanelen. Misschien moet je ze geclusterd - bij elkaar - bouwen om de ingreep in het landschap te verkleinen.

